

การเตรียมพร้อมรับมือดินถล่ม

สำรวจสภาพความเสี่ยงภัยของพื้นที่ หากมีความเสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม และเคยเกิดน้ำป่าไหลหลากหรือน้ำท่วมฉับพลันบ่อยครั้ง ให้เตรียมพร้อมรับมือ และหมั่นสังเกตสัญญาณผิดปกติทางธรรมชาติ

จัดเตรียมเฝ้าระวังสถานการณ์ ติดตามข้อมูลพยากรณ์อากาศ ประกาศเตือนภัย ตรวจสอบวัดปริมาณน้ำฝน และสังเกตความผิดปกติทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งก่อสร้างบนพื้นดิน ซึ่งเป็นสัญญาณเตือนในช่วงก่อนเกิดดินถล่ม จะได้แจ้งเตือนคนในชุมชนอพยพหนีภัยได้ทันทั่วทั้ง

เข้าร่วมการฝึกซ้อมอพยพหนีภัย พร้อมศึกษาเส้นทางหนีภัยไปยังพื้นที่ปลอดภัย ซึ่งอยู่ห่างจากแนวการไหลของดิน หากเกิดดินถล่ม จะได้อพยพหนีภัยได้อย่างปลอดภัย

การปฏิบัติตนเมื่อเกิดดินถล่ม

อพยพไปตามเส้นทางที่ปลอดภัย พ้นจากแนวการไหลของดินถล่ม โดยขึ้นที่สูงหรือไปยังสถานที่ปลอดภัย ซึ่งอยู่ห่างจากบริเวณพื้นที่เสี่ยงดินถล่มอย่างน้อย 2 - 5 กิโลเมตร

อยู่ห่างจากลำน้ำให้มากที่สุด เนื่องจากน้ำจะพัดพาหิน และต้นไม้ มาตามลำน้ำ ก่อให้เกิดอันตรายได้

หลีกเลี่ยงเส้นทางที่เป็นแนวการไหลของดิน หรือมีกระแสน้ำไหลเชี่ยว หากจำเป็นให้ใช้เชือกผูกลำตัว พร้อมยึดเชือกไว้กับต้นไม้ หรือสิ่งปลูกสร้างที่มั่นคงแข็งแรง เพื่อป้องกันกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวกรากพัดจนน้ำ

กรณีพลัดตกน้ำ ให้หาต้นไม้ใหญ่ ยึดเกาะและปีนไต่ขึ้นลำน้ำ หามว่ายน้ำหนี โดยเด็ดขาด เพราะอาจจะตกกับซากต้นไม้หรือหินที่ไหลมาตามน้ำ ทำให้จมน้ำเสียชีวิต

การปฏิบัติตนหลังเกิดดินถล่ม

ห้ามเข้าใกล้และกลับเข้าไปในบ้านเรือนที่ได้รับความเสี่ยงหายจากดินถล่ม หรือบริเวณที่มีป้ายเตือนอันตราย เพราะอาจเกิดดินถล่มลงมาซ้ำ ก่อให้เกิดอันตรายได้

จำกัดการใช้น้ำของดินและน้ำ เพื่อไม่ให้หน้าไหลลงมาตามท่อน้ำดินที่เสี่ยงต่อการถล่ม เพราะอาจเกิดดินถล่มลงมาซ้ำได้

การขับรถผ่านเส้นทางเสี่ยงดินถล่มหรือถนนทรุดตัว

ติดตามพยากรณ์อากาศอย่างใกล้ชิด ตรวจสอบข้อมูลสภาพเส้นทางจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมเพิ่มความระมัดระวังในการขับรถ ไม่ขับรถเร็ว ไม่ขับรถชิดขอบถนนหรือไหล่ทางมากเกินไป เพื่อป้องกันก้อนหินหล่นใส่รถ หรือดินโคลนถล่มปิดทับเส้นทาง

สังเกตความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมริมถนน หากระดับน้ำในร่องน้ำเพิ่มขึ้นและมีสีเดียวกับดินบนภูเขา มีร่องรอยดินสไลด์ตามไหล่ทาง มีเสียงดินถล่ม ให้จอดพักรถในบริเวณที่ปลอดภัย ห้ามขับรถออกจากพื้นที่ดังกล่าว เพราะอาจมีดินถล่มปิดทับเส้นทาง

หยุดรถในบริเวณที่ปลอดภัย พร้อมโทรศัพท์แจ้งขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ห้ามเดินขับรถผ่านเส้นทางที่ถล่ม เพราะดินอาจทรุดตัวมากขึ้น ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงได้

ฤดูกาลการเกิดดินถล่ม

การป้องกันดินถล่มในระยะยาว

- ไม่ตัดไม้ทำลายป่า** พร้อมปลูกต้นไม้บริเวณป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม เพื่อชะลอความเร็วของน้ำ
- ปลูกพืชคลุมดิน หรือหญ้าแฝกบริเวณที่ลาดเชิงเขา** เพื่อให้รากหญ้าแฝกช่วยยึดเกาะหน้าดิน ทำให้ดินไม่เลื่อนหรือไหลลงมา
- สร้างฝายชะลอน้ำ** เพื่อเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ หากเกิดน้ำป่าไหลหลาก จะช่วยลดความเร็วของกระแสน้ำ และดินที่อาจถล่มลงมาได้

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนตำบลโป

เลขที่ 193 บ้านดอน หมู่ที่ 3 ตำบลโป

อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
องค์การบริหารส่วนตำบลโป

เรียนรู้ - เฝ้าระวัง - ป้องกัน ดินถล่ม ภัยพิบัติในช่วงฤดูฝน

'ป้องกันภัยเชิงรุก บรรเทาทุกข์เมื่อเกิดภัย'

สายด่วน 0937401193

www.por.go.th

ดิน

นกลุ่มเป็นภัยที่เกิดจากการเคลื่อนตัวของดินหรือหินลงตามลาดเชิงเขา ซึ่งมีน้ำเป็นปัจจัยเสริมให้สถานการณ์รุนแรงมากขึ้น ส่วนใหญ่มักเกิดพร้อมกับหรือหลังจากเกิดน้ำป่าไหลหลาก ในขณะที่หรือภายหลังเกิดฝนตกหนักต่อเนื่อง ทำให้ดินชุ่มน้ำจนน้ำหนักของมวลดินเพิ่มขึ้นและแรงยึดเกาะระหว่างมวลดินลดลง จึงเลื่อนไหลลงมายังพื้นด้านล่าง ซึ่งอาจเกิดขึ้นอย่างช้าๆ หรือฉับพลัน ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อความปลอดภัย กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ขอแนะข้อควรรู้เกี่ยวกับดินถล่ม การเตรียมพร้อมรับมือและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดดินถล่ม ดังนี้

สาเหตุการเกิดดินถล่ม

1.ปัจจัยทางธรรมชาติ

เกิดฝนตกหนักเป็นเวลานานบนที่ลาดเชิงเขาหรือภูเขาสูง ซึ่งดินถล่มที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่มีสาเหตุจากฝนตกหนัก ทำให้ดินไม่สามารถอุ้มน้ำไว้ได้ จึงเลื่อนไหลและถล่มลงมา

การเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำอย่างรวดเร็ว จากกระแสน้ำขึ้น - น้ำลง การลดระดับของน้ำในแม่น้ำและอ่างเก็บน้ำ

การกัดเซาะของดิน จากกระแสน้ำในแม่น้ำ คลื่นซัดฝั่ง การกัดเซาะของมวลดินและหิน ทำให้ความหนาแน่นของมวลดินลดลง

การเกิดภัยธรรมชาติอื่นๆ ในลักษณะรุนแรง อาทิ แผ่นดินไหว คลื่นซัดฝั่ง ภูเขาไฟระเบิด ลูทกภัย ทำให้ความหนาแน่นของมวลดินลดลง เกิดการชะล้างและพังทลายของมวลดินและหิน

2.การกระทำของมนุษย์

การตัดไม้ทำลายป่า การกำจัดพืชที่ปกคลุมดิน ทำให้ไม่มีรากไม้ยึดเกาะหน้าดิน ส่งผลให้ดินชุ่มน้ำ จนไม่สามารถรับน้ำหนักไว้ได้ จึงเลื่อนไหลและถล่มลงมา

การก่อสร้างในบริเวณเชิงเขาที่ลาดชัน เช่น การสร้างถนน การสูบน้ำใต้ดิน การทำเหมืองแร่ การระเบิดหิน การสร้างอ่างเก็บน้ำ ทำให้ดินมีความลาดชันเพิ่มขึ้น

การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน ทำให้ต้องกำจัดวัชพืชที่ปกคลุมดินหรือปรับพื้นที่ให้มีลักษณะเป็นขั้นบันได ส่งผลให้ดินขาดความสมดุล

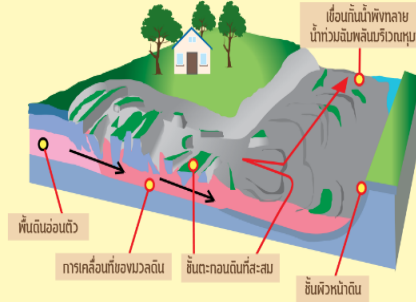

กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้บริเวณดังกล่าวมีความลาดชันเพิ่มขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการไหลของน้ำผิวดินและระดับน้ำบาดาล เมื่อฝนตกน้ำจึงไหลผ่านหน้าดินอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังทำให้ระดับน้ำบาดาลเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มวลดินมีน้ำหนักมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมที่ทำให้เกิดดินถล่ม เมื่อมีฝนตกหนักบริเวณพื้นที่ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะของพื้นที่ / หมู่บ้านเสี่ยงดินถล่ม

พื้นที่เสี่ยงดินถล่ม

ได้แก่ พื้นที่หรือบริเวณที่อาจมีการเลื่อนไหลของตะกอนมวลดินและหินที่อยู่บนภูเขาสูงสู่ที่ต่ำในลำห้วยหรือทางน้ำไหลผ่าน ขณะที่เกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง โดยพื้นที่เสี่ยงดินถล่มมีลักษณะ ดังนี้

บริเวณที่ลาดเชิงเขา หรือที่ลุ่มใกล้เชิงเขาที่มีการพังทลายของดินสูง บริเวณภูเขาสูงหรือหน้าผาหินที่พวยพุ่งและมีชั้นดินหนาจากการผุพังของหิน

บริเวณที่เป็นทางลาดชันหรือที่ลาดเชิงเขา ซึ่งมีการก่อสร้างในพื้นที่ดังกล่าว เช่น การสร้างถนน การทำเหมืองแร่ เป็นต้น

บริเวณที่ดินลาดชันมากและมีหินก้อนใหญ่ฝังอยู่ในดิน โดยเฉพาะบริเวณใกล้ทางน้ำไหลผ่าน

พื้นที่ภูเขาสูงที่มีการตัดไม้ทำลายป่าและไม่มีการปลูกคลุมหัวดิน ทำให้ชั้นดินขาดรากไม้ยึดเหนี่ยว

บริเวณที่เคยเกิดดินถล่ม มีร่องรอยดินไหล หรือดินเลื่อนบนภูเขา โดยมีสาเหตุจากการก่อสร้าง

บริเวณพื้นที่ลาดต่ำ แต่มีชั้นดินหนาและอึดด้วยน้ำมาก

หมู่บ้านเสี่ยงดินถล่ม

ได้แก่ หมู่บ้านหรือชุมชนที่อยู่บริเวณลำห้วย ที่ลาดเชิงเขา ที่ลุ่มใกล้ภูเขาสูง ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการเลื่อนไหลของมวลดินและหินปริมาณมากที่มาพร้อมกับน้ำตามลำห้วย โดยที่ตั้งของหมู่บ้านเสี่ยงดินถล่มมีลักษณะ ดังนี้

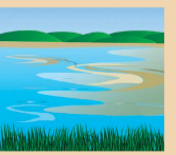
- อยู่ติดภูเขาและใกล้ลำห้วย
- มีร่องรอยดินไหลหรือเลื่อนบนภูเขา
- อยู่บนเนินหน้าหุบเขาและเคยเกิดดินถล่ม
- เกิดน้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลันบ่อยครั้ง
- มีกองหิน เนินทรายปนโคลน และต้นไม้ในลำห้วย
- พื้นห้วยหรือลำธารมีก้อนหินขนาดเล็กใหญ่บนก้นตลอดท้องน้ำ

สัญญาณเตือนก่อนเกิดดินถล่ม

ในช่วงก่อนเกิดดินถล่มมักมีสัญญาณความผิดปกติทางธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงของสิ่งก่อสร้างบนพื้นดิน ดังนี้

1.สัญญาณความผิดปกติทางธรรมชาติ

- เกิดฝนตกหนักต่อเนื่อง (มากกว่า 100 มิลลิเมตรต่อวัน หรือนานกว่า 6 ชั่วโมง)
- มีน้ำไหลซึมหรือน้ำพุพุ่งขึ้นมาจากใต้ดิน
- ระดับน้ำในแม่น้ำและลำห้วยเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วผิดปกติ
- ดินอยู่ในสภาพอิ่มน้ำหรือชุ่มน้ำมากกว่าปกติ
- น้ำมีสีขุ่นมากกว่าปกติหรือเปลี่ยนเป็นสีเดียวกับสีดินภูเขา
- มีกิ่งไม้หรือท่อนไม้ไหลลงมากับกระแสน้ำ
- เกิดช่องทางเดินน้ำแยกขึ้นมาใหม่หรือหายจากเดิมอย่างรวดเร็ว
- มีเสียงดังผิดปกติมาจากภูเขาหรือลำห้วย อาทิ เสียงหักของต้นไม้ เสียงแตกของหิน เสียงการไหลของโคลน
- สัตว์ป่าแตกตื่น หรือตื่นตกใจ

2.การเปลี่ยนแปลงของสิ่งก่อสร้างบนพื้นดิน

- ดินบริเวณฐานรากของตึกหรือสิ่งก่อสร้างเกิดการเคลื่อนตัวรันทัน
- เกิดรอยแตกร้าวบนโครงสร้างต่างๆ เช่น กำแพง ผนังอาคาร เป็นต้น
- พื้นดินหรือถนนยุบตัวเป็นหลุม หรือเกิดรอยแตกอย่างรวดเร็ว
- ต้นไม้ เสาไฟฟ้า หรือกำแพงเคลื่อนตัวในลักษณะคันตัวขึ้น เอียงตัวหรือล้มลง
- ท่อน้ำใต้ดินแตกหรือท่ออย่างฉับพลัน
- รอยแยกระหว่างวงกบกับประตูหรือวงกบกับหน้าต่างขยายตัวกว้างขึ้น

หากอาศัยในพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มและสังเกตพบสัญญาณความผิดปกติทางธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงของสิ่งก่อสร้างบนพื้นดินให้สัญญาณในเบื้องต้นว่าอาจเกิดดินถล่ม จะได้เตรียมพร้อมรับมือและอพยพหนีภัยได้ทันทั่วถึง